

4. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе / Под. ред. П.С. Гуревича. – М., 1998. – С. 27–45.
5. Бирюков Б.В. Кибернетика и методология науки. – М.: Наука, 1974. – 260 с. – С. 237.
6. Бирюков Б.В., Эджунов Л.Г. «Кризис жанра» или временные трудности? (подводные камни на пути гуманитарной информатики) // Вопр. философии. – 1992. – №6. – С. 75–90.
7. Бритков В.Б., Дубовский С.В. Информационные технологии в национальном и мировом развитии // Общественные науки и современность. – 2000. – №1. – С. 146–150.
8. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в живом и машине: Пер. с англ. – М.: Наука, 1983. – 340 с.
9. Глушков В.М. Мышление и кибернетика // Вопр. философии. 1963. – №1. – С. 36–37.
10. Глушков В.М. О гносеологических основах математизации наук // Диалектика и логика научного познания. – М.: Наука, 1966. С. 406–407.
11. Гриценко В.І., Вовк М.І., Котова А.Б. Комп'ютерний інтегральний мозок в інтелектуальному інформаційному суспільстві // Вісн. НАН України. – 2002. – №3. – С. 53–56.
12. Гуманістичний вимір інформатизації // Науковий світ. – 2008. – №1. – С. 2–3.
13. Інформація і духовний розвиток людини // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2007. – №604. – С. 204–313.
14. Інформатизація соціально-економічного життя: Світові тенденції та українські реалії // Економічний часопис. – 2005. – №4. – С. 23–29.
15. Колмогоров А.Н. К логическим основам теории информации и теории вероятности // Проблемы передачи информации. – М.: Наука, 1969. – 264 с.
16. Костюк В.Н. Информационные процессы в постиндустриальном обществе // Общественные науки и современность. – 1996. – №6. – С. 101–110.
17. Кочетов А. Н. Влияние Интернета на развитие общества // Информационное общество. – 1999. – №5. – С. 43–48.
18. Краткий философский словарь. – М.: Госполитиздат, 1954. – С. 236.
19. Макаренко Е.А. Європейська інформаційна політика. – К.: Наша культура і наука – 2000. – 368 с.
20. На шляху до сучасного інформаційного суспільства // Освіта 2007. – №49–50. – С. 2–5.
21. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / Ф. Фукуяма; Пер. с англ. М.Б. Левина. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ОАО «ЛЮКС», 2004. – 349 с.
22. Ральчук О. Інформаційне суспільство: між ейфорією спокус та законами універсуму // Вісник НАН України. – 2003. – №2. – С. 36–50.
23. Социальные, гносеологические и методологические проблемы технических наук. – К., 1978. – 267 с.
24. Становлення елементів інформаційного суспільства в Україні // Банківська справа. – 2004. – №4. – С. 10–23.
25. Урсул А.Д. Информация. – М.: Наука, 1971. – 178 с.
26. Шеннон К. Работы по теории информации и кибернетике. – М.: Мир, 1968. – 260 с.

П.В. ПУЗИРЬОВА,
к.в.н., доцент, Європейський університет

Сучасні аспекти та необхідність впровадження контролінгу на промислових підприємствах

У статті розглядаються ключові питання щодо необхідності та значення впровадження контролінгу на промислових підприємствах через призму його завдань, видів та системи інформаційного забезпечення в ринкових умовах.

Ключові слова: контролінг, промислові підприємства, інформаційне забезпечення.

В статье рассматриваются ключевые вопросы необходимости и значения внедрения контроллинга на промышленных предприятиях через призму его задач, видов и системы информационного обеспечения в рыночных условиях.

Ключевые слова: контроллинг, промышленные предприятия, информационное обеспечение.

The article dealt with key issues concerning the necessity and importance of controlling the introduction of indu-

ustrial enterprises, through the prism of its tasks, types and sytemy information provision in market conditions.

Постановка проблеми. В період гострої конкурентної боротьби, нестійкості зовнішнього середовища, прискорення науково-технічного прогресу загострюється проблема створення ефективної гнучкої системи управління промисловим підприємством. Для забезпечення високого рівня керованості промисловими підприємствами необхідно впроваджувати нові системи управління, що відповідатимуть динамічним змінам внутрішнього і зовнішнього середовища.

Впровадження системи контролінгу дозволяє підвищити рівень координованості процесів планування, контролю, обліку, аналізу і регулювання на промислових підприємствах, забезпеченості їх методичною та інформаційною ба-

зою, за рахунок чого дозволяє підвищити якість управлінських рішень та ефективність системи управління в цілому.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематикою необхідності та значення впровадження контролінгу на промислових підприємствах, визначення його завдань, видів та системи інформаційного забезпечення займаються такі відомі західні та вітчизняні вчені, як О.О. Ананькіна, С.В. Войтко, С.Ф. Голова, Т.О. Головіна, А. Дайле, Н.Г. Данілочкіна, С.В. Данілочкін, О.М. Деменіна, О.Г. Дерев'янка, О.М. Десятнюк, К. Друрі, Р. Ентоні, Р.Е. Ісакова, А.М. Карминский, В.В. Лавриненко, М.Р. Лукач, Е. Майєр, Р. Манн, А.Г. Примак, С.Н. Петренко, Л.В. Попова, М.С. Пушкарь, Л.М. Приходько, О.М. Савицька, І.Б. Стефанюк, Л.А. Сухарева, А.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченко, С.Г. Фалько, Л.І. Федулова, Д. Хан, Г.О. Швиданенко, Ю.П. Яковлев та інші.

Метою даної статті є розкриття основних аспектів та проблем з огляду на необхідність та значення впровадження контролінгу на промислових підприємствах, через призму його завдань, видів та системи інформаційного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні контролінг можна визначити як систему управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності фірми, тобто систему управління прибутком. Перебуваючи на перехресті обліку, інформаційного забезпечення, контролю й координації, контролінг посідає особливе місце в управлінні промисловим підприємством: він пов'язує воедино всі ці функції, інтегрує та координує їх, до того ж не підмінює собою управління підприємством, а лише переводить його на якісно новий рівень. Контролінг є своєрідним механізмом саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотний зв'язок у контурі управління [8].

Впровадження системи контролінгу на вітчизняних промислових підприємствах перебуває у проектному стані. Це пов'язано з відсутністю спеціальних служб, які б мали час і можливість проводити детальний аналіз економічних і фінансових показників діяльності підприємств з метою управління його прибутковістю.

Контролінг – нове явище для промислових підприємств, тому його запровадження може викликати опір. Запровадженню контролінгу заважають дві групи чинників: недосконалість самої моделі й соціально-психологічні фактори [8]. Особливу увагу діяльності та конкурентоспроможному функціонуванню промислових підприємств приділяє фінансовий контролінг.

Під фінансовим контролінгом прийнято розуміти функціональну систему планування, контролю, аналізу відхилень, координації, внутрішнього консалтингу та загального інформаційного забезпечення керівництва підприємством. Служби фінансового контролінгу на промислових підприємствах безпосередньо не приймають рішення, а здійснюють їхню підготовку, функціональну та інформаційну підтримку і контроль за реалізацією. Інформаційне забезпечення управління має здійснюватися у зрозумілій для користувачів формі. З цієї метою відповідна інформація спочатку обробляється,

узагальнюється, аналізується і подається користувачам у формі рапортів, звітів, доповідних записок, резюме, рекомендацій, прогнозів тощо.

Фінансовий контролінг є одним із напрямів контролінгу поряд з такими, як контролінг збуту, контролінг виробництва та закупівель тощо. Однією з основних цілей фінансового контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності промислових підприємств.

Ефективність організації фінансового контролінгу на промислових підприємствах передбачає таку його побудову, за якою досягаються найкращі результати в умовах мінімізації витрат праці та фінансових ресурсів.

Актуальні завдання контролінгу промислових підприємств охоплюють значно ширшу сферу питань, ніж контроль чи система управління витратами, і являє собою систему підтримки необхідної рівноваги функціонування звичайного підприємства, що зорієнтована на його майбутній розвиток.

З наведеного випливає, що впровадження та управління контролінгом на промислових підприємствах неможливе без дотримання основних його функцій: формування інформаційних каналів та інформаційного забезпечення підприємства; координації планів виробничої діяльності; стратегічного та оперативного планування; контролю, ревізії та внутрішнього аудиту; методологічного забезпечення та внутрішнього консалтингу.

Поєднання завдань та функцій контролінгу з принципами фінансового управління становить систему контролінгу промислових підприємств зокрема. Система фінансового контролінгу орієнтована на досягнення цілей підприємства шляхом створення інформаційної підтримки якісних управлінських рішень та дає змогу поєднати результати аналізу відхилень зі всіма рівнями та площинами процесу прийняття рішень. При цьому особливістю фінансового контролінгу є раціональне поєднання механізмів формування та координації планів промислових підприємств, їх організаційне втілення, контроль та управління процесами виробництва, координація і концентрація інформаційної підтримки процесів удосконалення та реалізації системи цілей підприємств [4].

Таким чином, фінансовий контролінг як сфера завдань відповідних фахівців є необхідним елементом, пов'язаним із плануванням, управлінням і контролем фінансової діяльності на промисловому підприємстві. Фінансовий контролінг забезпечує також методичну та інформаційну підтримку. Основна увага приділяється утриманню підприємства в стані ліквідності, рентабельності та фінансової рівноваги.

Фінансовий контролінг дозволяє кардинально поліпшити якість ефективності системи управління та виробничої діяльності промислових підприємств у цілому. В умовах фінансової нестабільності, гострої конкуренції та виробничої стратегії застосування фінансового контролінгу як цілісної системи є реальною конкурентною перевагою промислових підприємств.

Фінансовий контролінг як інтегрований підхід до управління промисловим підприємством характеризується своєю системністю. Поняття «система» передбачає цілісність об'єкта, що складається з багатьох взаємодіючих елементів [1]. Окрім цілісності система характеризується структурою, певними властивостями, зв'язками між елементами як всередині системи, так і зовні. Сукупність вище перерахованих характеристик визначається загальною концепцією системи контролінгу на промислових підприємствах.

Також особливої уваги потребують і різноманітні концепції, що дають змогу виділити такі системи контролінгу на промислових підприємствах:

а) концепція контролінгу, орієнтована на систему обліку, – полягає в тому, що контролінг відіграє основну роль у процесі розробки системи обліку, що базується на планових показниках і призначена для підтримки реалізації основних цілей підприємств;

б) концепція контролінгу, орієнтована на інформаційну систему, – узагальнює і розширює можливості координування інформаційного забезпечення управлінського процесу, намагається відмежувати сферу діяльності контролю від інформаційної системи;

в) концепція орієнтована на систему управління – розглядає контролінг як інструмент і інтегровану частину системи управління. Ця концепція становить найбільший інтерес із точки зору наукового дослідження управлінських рішень, оскільки дозволяє поєднати найбільш важливі елементи двох розглянутих вище концепцій [2]. При цьому слід зазначити, що чіткого розмежування між концепціями не існує.

Розглядаючи сучасний фінансовий контролінг промислових підприємств як систему управління, можна стверджувати, що дана система є безперервним процесом, що постійно вдосконалюється під впливом зовнішнього і внутрішнього середовища, тобто є досить гнучкою системою управління контролем.

Сучасна система контролю – це принципово нова концепція інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, аналізу, планування, контролю забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесом досягнення цілей та результатів діяльності промислових підприємств [5].

Інтегрована система фінансового контролінгу передбачає координацію як внутрішніх управлінських процесів, так і взаємодію зовнішнього середовища підприємства із внутрішнім, тому його варто розділити на два види: стратегічний та оперативний контроль [6].

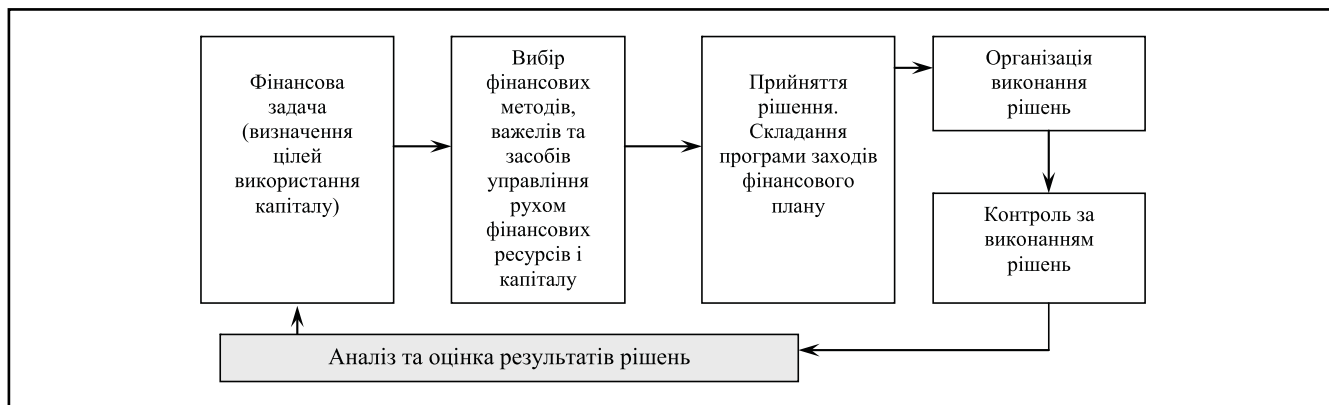
Сучасна система фінансового контролінгу, з одного боку, являє собою одну із ключових систем загального менеджменту, а з іншого – виступає як система раціонального та ефективного використання капіталу, як механізм управління рухом фінансових ресурсів. Фінансовий контролінг на промислових підприємствах спрямований на зростання фінансових ресурсів, виробничої програми, інвестицій та нарощування об'ємів капіталу. В загальному вигляді систему фінансового контролінгу можна описати схематично (див. рис.).

Фінансовий контролінг в галузі промислових підприємств спрямовується на зростання виробничих потужностей та на зниження собівартості продукції і збільшення капіталу. В умовах ринку фінансовий контролінг як система стає однією з ключових фігур на промислових підприємствах. Він несе відповідальність за постановку фінансової проблеми на підприємстві, а також визначає найбільш прийнятний варіант вирішення цих проблем.

Система фінансового контролінгу має забезпечувати довгострокові результати і ефективний розвиток промислових підприємств в умовах активного впливу зовнішнього середовища.

У рамках системи фінансового контролінгу об'єднані основні елементи управління промисловим підприємством, а саме: бізнес-процеси і витрати; центри відповідальності підприємства; система планування і бюджетування, сформовані на основі центрів відповідальності; система фінансового обліку; система стратегічного управління, заснована на аналізі ланцюга цінностей, аналізі позиційного функціонування; інформаційні потоки, що дають змогу оперативно фіксувати поточний фінансовий стан; моніторинг і аналіз результатів виробничої та фінансового-господарської діяльності підприємства; виявлення причин відхилень і формування керівних впливів у рамках центрів відповідальності [7].

Отже, контролінг як інтеграційна складова функціонує впродовж тривалого періоду, включає низку заходів, основним з яких є удосконалення всіх сфер виробничо-госпо-

Загальна схема системи фінансового контролю [2]

дарського напрямку діяльності промислових підприємств, що у майбутньому допоможе передбачити, оцінювати та прогнозувати можливі ситуаційні проблеми.

Висновки

Таким чином, для ефективного функціонування промислового підприємства система фінансового контролінгу має бути націлена на своєчасне виявлення і використання нових резервів, а також на прийняття кваліфікованих фінансових управлінських рішень для запобігання чи подолання кризових ситуацій. Система фінансового контролінгу – це необхідний елемент, який має впроваджуватися на промислових підприємствах і який сприяє підвищенню якості управлінських рішень та досягненню мети діяльності підприємств.

Література

1. Войтко С.В., О.М. Савицька О.М. Інтегрована система контролінгу як ефективний механізм управління підприємствами високотехнологічних галузей промисловості // Вісник економічної науки України – 2006 – №2 – С. 57–62.
2. Деменіна О.М. Методика оцінки ефективності системи оперативного контролінгу на промисловому підприємстві

// Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №8(38). – С. 158–163.

3. Килимнюк В. Еволюція контролінгу. Його місце та роль в економіці підприємства // Економіст. – 2004. – №1.

4. Контролинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контролинга в организациях / А.М. Карминский. Н.И. Оленев, А.Г. Примаков, С.Г. Фалько. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 256 с., с. 123.

5. Стефанюк І.Б., Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу // Фінанси України. – 2005. – №2. – С. 146.

6. Сухарева Л.А., Петренко С.Н. Контролинг – основа управления бизнесом. – К.: Эльга, Ника – Центр, 2002. – 208 с.

7. Ткаченко А.М. Формування контролінгового механізму в системі управління підприємством // Економіка та підприємництво. – 2007. – №2. – С. 256–260.

8. Федулова Л.І. Менеджмент організації: Підручник. – Київ: Либідь, 2004, 448 с.

9. Швиданенко Г.О. Контролинг: Навч. посіб. / Швиданенко Г.О., Лавриненко В.В., Дерев'яно О.Г., Приходько Л.М. // – К.:КНЕУ, 2008. – 264 с.

10. Яковлев Ю.П. Контролинг на базе информационных технологий. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с.

О.Ю. КЛЕМЕНТЬЄВА,
к.е.н., Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

ABC аналіз в управлінні прибутком підприємств ресторанного бізнесу

У статті розглянуто методику класичного ABC аналізу для підприємств ресторанного господарства. Визначено особливості використання кросс ABC аналізу для управління продажами ресторану. Розкрито методику визначення оптимального асортименту ресторану з метою максимізації прибутку.

Ключові слова: ABC аналіз, прибуток, прибуток на одиницю продукції, асортимент ресторану, управління продажами на підприємствах ресторанного господарства.

В статье рассмотрена методика классического ABC анализа для предприятий ресторанного хозяйства. Определены особенности использования кросс ABC анализа для управления продажами ресторана. Раскрыта методика определения оптимального ассортимента ресторана для увеличения прибыли от реализации.

Ключевые слова: ABC анализ, прибыль, прибыль на единицу продукции, ассортимент ресторана, управление продажами на предприятиях ресторанного хозяйства.

The article considered method of classical ABC analysis for the enterprises of restaurant management. The features of cross ABC analysis for sales management restau-

rant were determined. The methods of determining the optimal assortment for the restaurants were developed to maximize the profit.

Постановка проблеми. Для підприємств ресторанного господарства виручка від реалізації продукції є основним фактором визначення його прибутковості. Збільшення конкуренції на ринку громадського харчування та зростання постійних витрат змушують менеджмент ресторанів шукати напрями збільшення торговельної націнки, яка для ресторанів є основним джерелом відшкодування витрат та отримання прибутку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Сучасні умови господарювання вимагають використання в практичній діяльності суб'єктів господарювання ефективних методів та методик аналізу структури продаж, які дають змогу знайти напрями збільшення прибутковості. Одним із таких інструментів є ABC аналіз. Родоначальником ABC аналізу вважається В. Парето (XIX ст.), роботу якого за останні десятиліття продовжили В. Хоп, Р. Занг, Ф. Партові [1], Дж. Шанк [2], Х. Фольмут [3].

Використання ABC аналізу для управління продажами досліджено в більшому ступені російськими вченими [4–8],